

Raadsvergadering 19 juni 2025 Agendapunt nr. Corsanr. 25.036774	Portefeuillehouder(s) M. Wit - Energie(transitie), Openbare Ruimte, Milieu en Duurzaamheid, Volksgezondheid en Kunst en Cultuur A.H. van de Waart - Stadsontwikkeling, Mobiliteit, Grondzaken en Participatiebeleid Beleidsthema Afval
--	--

Aan de Raad,

1. Onderwerp

Alternatief voor inzameling van afval en grondstoffen in Kessler Park, Bogaard Stadscentrum en Havenkwartier.

- kennis te nemen van het haalbaarheidsonderzoek ondergronds afvaltransport systeem (OAT);
- kennis te nemen van de business cases over het ondergronds afvaltransportsysteem voor de inzameling van 3 huishoudelijke afvalstromen in Kessler Park, Bogaard Stadscentrum en Havenkwartier;
- in te stemmen met het verschaffen van een voorbereidingskrediet ter waarde van €100.000,-, ten laste van de afvalstoffenheffing voor het verder uitwerken van de locatieplannen.

2. Beoogd effect

Het toepassen van een OAT heeft meerdere positieve effecten:

- Het inzamelen van afval en grondstoffen vindt ondergronds plaats. Hierdoor blijft er bovengronds meer ruimte over voor een fijne leefomgeving, waarin er ruimte is voor groen, klimaat, parkeren en recreatie;
- Het afval en grondstoffen transporteren we ook ondergronds, waardoor er veel minder vuilniswagens rondrijden. We verminderen hiermee dus voertuigbewegingen en CO2 uitstoot;
- Het toepassen van een OAT is bovendien goedkoper dan de huidige manier van inzamelen, wat leidt tot een vermindering van kosten voor alle inwoners (op termijn).

3. Inleiding

Het afgelopen jaar is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van een ondergronds afvaltransportsysteem (OAT) in drie ontwikkelgebieden: **Havenkwartier**, **Kessler Park** en **Bogaardstadscentrum**. In de ontwikkelgebieden ontstaat per hectare relatief veel meer afval dan in de bestaande stad. Ieder jaar komt 57.360m3 aan afval en grondstoffen vrij uit deze huishoudens. Dat is gelijk aan een voetbalveld met 8 meter hoog opgestapeld afval. Dit zal tot gevolg hebben dat, bij een keuze voor een traditioneel inzamelsysteem, de afvalinzameling een nadrukkelijke weerslag op de openbare ruimte zal hebben. Kwantitatief doordat er relatief meer vierkante meters gereserveerd moeten worden voor afvalcontainers. Kwalitatief omdat de kans groter wordt dat negatieve effecten als zwerfafval en bijplaatsingen optreden. In plaats daarvan kan er een openbare ruimte worden gemaakt die voldoet aan alle wensen voor groen, klimaat en recreatie, in plaats van de inzameling van gescheiden afval en grondstoffen. Hiermee kan een daadwerkelijke aantrekkelijke openbare ruimte worden gecreëerd.

Wat is een ondergronds afvaltransportsysteem?

Het OAT is een ondergronds buizensysteem dat afval en grondstoffen gescheiden inzamelt. De werking voor inwoners is hetzelfde als met een ondergrondse container met afvalpas.

Impressie van het OAT; ondergronds buizenstelsel met inworpopeningen waar inwoners en bedrijven het gescheiden afval in deponeren.

Het gescheiden afval wordt tijdelijk opgeslagen in een ondergrondse buffer, totdat deze vol is. Daarna wordt de klep van de buffer geopend en wordt het gescheiden afval afgezogen. Het afval blijft gescheiden, doordat per afvalstroom een buffer is aangesloten. Het gescheiden afval komt terecht in een hub. In de hub staan grote inzamelcontainers, waarin het gescheiden afval en grondstoffen terecht komt. Avalex haalt de inzamelcontainers op, leegt ze en plaatst ze weer terug. In bijlage is stapsgewijs uitgelegd hoe het systeem werkt.

Haalbaarheidsonderzoek

Het totale haalbaarheidsonderzoek is in de bijlage opgenomen en is vertrouwelijk. De grote voordelen aan het systeem is dat er bijna geen ruimte wordt ingenomen in de openbare ruimte en dat we deze ruimte kunnen gebruiken voor groen, parkeren en/of recreatie. Er zijn minder voertuigbewegingen, waardoor er minder CO₂ uitstoot is. Het systeem is op den duur ook goedkoper dan de huidige traditionele inzameling met rolcontainers. Echter, er zijn ook nadelen te noemen. Het systeem vergt een hoge investering en er zijn een beperkt aantal leveranciers op de markt. De uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek zijn echter dermate positief dat het interessant is om dit systeem verder te onderzoeken.

Business case per ontwikkelgebied

Het systeem biedt veel kansen om bij te dragen aan een aantrekkelijke stedelijke leefomgeving. Vanwege de positieve uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek is een bestuurlijke opdracht opgehaald bij het college van B&W. De uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek is een belangrijke stap in de ontwikkeling van de aangewezen gebieden. Het biedt de benodigde gegevens en inzichten om te bepalen of en hoe de gebieden op een haalbare, duurzame en economisch verantwoorde manier ontwikkeld kunnen worden. Per ontwikkelgebied is een business case opgesteld, die opgenomen zijn in de bijlagen. De uitwerking van de bestuurlijke opdracht, samenvattend, treft u hieronder aan. We beschrijven de financiële, operationele en technische aspecten van het systeem.

1. Financiële aspecten:

Er zijn kosten gemoeid met de exploitatie en aanschaf van het systeem. Dit heeft effect op 3 financiële onderdelen van de gemeente.

a. Effect op de afvalstoffenheffing

Alle kosten die gemoeid zijn met de inzameling en verwerking van afval en grondstoffen worden betaald uit de afvalstoffenheffing. Inwoners betalen deze belasting jaarlijks. De lagere operationele kosten voor het OAT leiden ertoe dat, op termijn, een besparing gerealiseerd wordt voor alle inwoners. Zie de business cases die als bijlage is toegevoegd voor het effect op de afvalstoffenheffing.

b. Effect investeringsagenda en weerstandsvermogen

De investering die gemoeid is met de aanschaf van de 3 systemen kan niet in een keer betaald worden uit de afvalstoffenheffing. Er zal een lening aangetrokken moeten worden, die lineair wordt afgeschreven over 50 en 25 jaar. Na 25 jaar vindt een herinvestering plaats van de inwerpopeningen en de installatie, deze zijn dan afgeschreven. In de business cases die als bijlage zijn toegevoegd, zijn alle financiële consequenties uitgewerkt.

c. Effect van de investering

Voor de nadere uitwerking van de plannen wordt er een voorbereidingskrediet gevraagd van € 100.000. Deze voorbereidingskosten kunnen rechtstreeks aan de aanleg van het OAT worden toegerekend en moeten conform BBV als onderdeel van de vervaardigingsprijs worden geactiveerd. In het investeringsplan van de meerjarenbegroting 2026-2029 worden de kredieten voor de benodigde infrastructuur opgenomen. Het systeem wordt gefaseerd aangelegd, waardoor de investeringen over enkele jaren zijn uitgesmeerd. Rekening houdend met inflatie komt de totale investering uit op € 25,2 mln. De aansluitbijdragen van de ontwikkelende partijen worden conform de BBV-regelgeving als inkomsten verantwoord op de betreffende kredieten.

De kapitaallasten worden berekend over het gesaldeerde bedrag. De kapitaallasten worden, net als de jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud van het OAT, gedekt uit de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht van de (commerciële) voorzieningen.

De businesscase sluit met een positief saldo van € 94 mln. over een periode van 50 jaar. De businesscase laat echter zien dat de lasten in de eerste jaren hoger zijn dan bij conventionele inzameling. Na 5 jaar komt de afvalstoffenheffing lager uit bij het gebruik van OAT.

Vanuit het uitgangspunt van een kostendekkende afvalstoffenheffing zou dit betekenen dat de afvalstoffenheffing vanaf 2028 zou moeten worden verhoogd met circa € 15 per huishouden). Vanaf 2033 is er een positief effect op de afvalstoffenheffing.

Om de tijdelijke hogere lasten op te vangen, en daarmee een verhoging van de afvalstoffenheffing te voorkomen, kan een bestemmingsreserve OAT ingesteld worden. Deze Bestemmingsreserve OAT wordt gevormd door een onttrekking aan het begrotingssaldo voor een bedrag ad € 0,30 mln. per jaar tot en met 2032.

Kansen

Meer woningen

We hebben voorzichtig begroot. Er is gerekend met de huidige bekende aantallen woningen. Maar de drie systemen kunnen meer rendabel worden, door ook bestaande woningen aan te sluiten. Na het definitief maken van het buizen tracé en de locatie van de hub, willen we bezien welke woningen nog meer aangesloten kunnen worden. Zo maken we het systeem nog meer rendabel. We hebben de kansen alvast in kaart gebracht in de business cases, zie bijlagen.

Reinigingsrecht

Het draagt bij als de bedrijven die gevestigd (gaan) zijn in de ontwikkelgebieden, gebruik gaan maken van het OAT. De openbare ruimte blijft vrij van afvalinzameling door rolcontainers. Na aanleg stimuleren we de aanwezige bedrijven om gebruik te gaan maken van het OAT. Hiervoor willen we reinigingsrecht instellen.

Wat is reinigingsrecht?

Reinigingsrecht is een gemeentelijke heffing die je als bedrijf jaarlijks moet betalen via een aanslag. Met deze heffing wordt de inzamelvoorziening verschaft, het bedrijfsafval opgehaald én verwerkt door de gemeente. Reinigingsrecht geldt per adres waar afval wordt opgehaald.

Kosten en baten

BAK

Bij ontwikkelgebieden geldt dat ontwikkelaars de inzamelvoorzieningen betalen. Een zogenaamde BAK:

Bijdrage aan Kosten. Voor sommigen gebouwen is het niet meer mogelijk, maar voor alle nieuw af te sluiten Anterieure Overeenkomsten (AOK's), is nu (indien van toepassing) ook een BAK voor OAT opgenomen. Hoe meer BAK, hoe lager de resterende investering voor de gemeente.

Financiering

Voor de financiering van het OAT sluiten we een projectfinanciering af. De rentelasten rekenen we toe aan taakveld 7.3 Afval (via het taakveld treasury) en nemen we niet mee in de omslagrente over het geheel van de activa. In het model is vooralsnog uitgegaan van een rentepercentage van 3,002%.

Exploitatie

De jaarlijkse kosten voor alle voorzieningen betalen we uit de afvalstoffenheffing. De kosten voor dit systeem ook.

2. Operationele en technische aspecten

Bij het aanleggen van een ondergronds afvaltransportsysteem (OAT-systeem) komt best wat kijken. Er spelen technische en operationele aspecten bij dit systeem.

a. Technische aspecten

Er moet een stevig en luchtdicht buizenstelsel worden aangelegd, met op de juiste plekken inwerpopeningen voor het gescheiden afval. Ter illustratie, het buizensysteem is met een diameter van 40 cm kleiner dan een rioolbuis. Het systeem werkt met luchtzuiging (vacuüm), dus de motoren en buizen moeten goed worden afgestemd op de hoeveelheid afval en de afstand. Om dit goed te laten verlopen, wordt er vooraf een nauwkeurige planning en berekening gemaakt. Deze worden afgeleid van de bestaande systemen die al jaren in gebruik zijn. In de business cases is uitgewerkt hoe lang het buizen tracé is, hoe het tracé moet lopen en er zijn diverse locaties op het oog voor de hub's. De inwerpopeningen wensen we zoveel als mogelijk inpandig. Echter, bij sommige gebouwen die reeds in aanbouw zijn zal dit niet mogelijk zijn. Daarom worden er ook inwerpopeningen in de openbare ruimte gemaakt. Dit sluit mooi aan bij de prullenbakken die op het systeem worden aangesloten. Een twee-in-een systeem.

b. Operationele aspecten

Voor het dagelijkse gebruik wordt slimme software ingezet die het systeem automatisch aanstuurt en meldingen geeft bij storingen en als een buffer vol is. Door regelmatig onderhoud en goede samenwerking met gespecialiseerde partners blijft het systeem betrouwbaar. Zo zorgen we ervoor dat het systeem efficiënt werkt, zelden storingen heeft en lang meegaat. Het preventief en correctief onderhoud kunnen we niet zelf. Ook Avalex is hierin niet gespecialiseerd. Dat betekent dat er een gespecialiseerd bedrijf aangetrokken moet worden om het systeem te onderhouden. Dit onderhoud wordt opgenomen in de aanbesteding die gehouden moet worden voor de aanschaf van het systeem. Op deze manier waarborgen we dat de leverancier zowel een kwalitatief goed systeem aanlegt als gedegen onderhoud pleegt.

3. Planning en fasering

Voordat het systeem gebruikt kan worden, zijn we een flink aantal stappen verder. We onderscheiden verschillende fases: aanbesteding, voorbereiding en uitvoering.

a. Fasering

Wanneer we in de zomer beginnen aan de aanbesteding, dan kan deze in kwartaal 2 van 2026 afgerond zijn. Daarna is er 2 jaar nodig om het buizensysteem aan te leggen, de hub te bouwen en de inwerpopeningen te plaatsen. Woningen die later worden gerealiseerd kunnen later worden aangesloten. De bouw van de systemen loopt volledig mee met de ontwikkeling van de gebieden. De drie ontwikkelingen en systemen zijn echter onafhankelijk van elkaar. Elke systeemaanleg kent dus een eigen planning en fasering. De bouw wordt geïntegreerd in de planning en komt onder Gebiedsontwikkeling te hangen. Op deze wijze maakt dit onderdeel integraal onderdeel uit van de ontwikkeling. Er moet ook rekening gehouden worden met een tussenfase: sommige woningen worden al bewoond voordat het OAT klaar is. Voor deze tijdelijke fase werken we nauw samen met Avalex om inzameloverlast te beperken.

b. Planning

De totaalplanning geeft overzicht wat, wanneer gaat gebeuren voor de 3 ontwikkelgebieden samen. Deze hebben we opgenomen in de bijlage. In de business cases zijn de planningen per ontwikkelgebied opgenomen.

c. Voorbereiding

Voordat we zover zijn om het OAT aan te leggen, worden er voorbereidingen getroffen. In het 4^e kwartaal 2025 leggen we de uitgewerkte plannen aan u voor. Dit behelst locatieplannen per locatiegebied, met verdiepende ramingen en risicoduiding. Om de voorbereidingen te kunnen gaan treffen, vragen we een voorbereidingskrediet aan van € 100.000,-.

4. Argumenten

Het ondergrondse afvaltransportsysteem is méér dan een andere manier van afvalinzameling – het is een investering in een schonere, veiligere en toekomstbestendige stad. Door afval ondergronds en centraal af te voeren, blijft de openbare ruimte vrijwel vrij van vuilcontainers en inzamelverkeer. Dat betekent een duurzame oplossing met minder CO₂-uitstoot, minder verkeersdruk en vooral: meer ruimte voor groen, parkeren, recreatie en klimaatmaatregelen. Denk aan bredere stoepen, waterdoorlatende pleinen en plekken waar bewoners kunnen ontspannen. Hoewel elk nieuw systeem zijn uitdagingen kent, hebben wij deze zorgvuldig geanalyseerd en onder controle. Met het OAT-systeem kiezen we voor gemak, duurzaamheid en kwaliteit van leven. Het past bij de ambities van een moderne stad die klaar wil zijn voor de toekomst. Aan het einde van het jaar worden de verder uitgewerkte locatieplannen voorgelegd, met daarin de verder uitgewerkte financiële effecten. De locatie van de inwerpopeningen, het buizensysteem en de hub, nemen we hierin ook op.

5. Kanttekeningen

Het ondergrondse afvaltransportsysteem is een moderne oplossing voor stedelijke afvalinzameling, maar zoals bij elke technologie brengt de invoering ervan ook onzekerheden en risico's met zich mee. Denk aan technische storingen, impact op het stroomnet, of onverwachte gebruikspatronen. Deze kanttekeningen nemen we serieus. Daarom hebben we vooraf een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd, waarbij we mogelijke knelpunten in kaart hebben gebracht en maatregelen voorbereid om die op te vangen. Deze treft u aan in de bijlagen. Desondanks is het heel belangrijk om vantevoren te weten waarvoor we aan de lat staan. Om deze reden werken we de risico- en MKBA

analyse tot in de puntjes verder uit. Hierdoor weten we welke beheermaatregelen genomen moeten worden, als een risico zich voor doet. Doordat we de ervaringen meenemen van oa. Arnhem en Almere, kunnen we de beheermaatregelen dusdanig uitwerken dat we de risico's zoveel als mogelijk kunnen afdekken. De risico uitwerking nemen we mee in het voorstel om wel of geen OAT te gaan toepassen. Dit voorstel leggen we einde van dit jaar voor.

Het systeem kan worden toegepast bij alle ontwikkelgebieden of bij een of twee. De berekeningen zijn onafhankelijk van aantallen toe te passen systemen gemaakt. Het is dan wel zo dat er service en maatschappelijke verschillen gaan optreden: een ontwikkelgebied maakt gebruik van een systeem dat je bijna niet ziet en een hogere service biedt en de andere ontwikkelgebieden niet. Een

ontwikkelgebied draagt bij aan een verlaging van kosten (op termijn) en de andere niet.

6. Communicatie en participatie

De opgaven Bogaard stadscentrum, Havenkwartier en Kessler Park hebben de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in omgevingsmanagement. Voor de aanleg van OAT kiezen we om de participatie / communicatie te laten verlopen via de communicatiekanalen en relaties die de afgelopen jaren zorgvuldig op zijn gebouwd in deze projecten. Bijzondere aandacht schenken we daarbij aan belangenvertegenwoordigers als winkelcentrummanagement, Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk (BBR) en bewonersorganisaties.

De impact van de aanleg van een OAT is vergelijkbaar met rioleringswerkzaamheden. De Communicatie/ participatie-aanpak zal ook daarmee vergelijkbaar zijn. Als het OAT er komt zullen de omgevingsmanagers een zorgvuldig communicatietraject opstarten over de impact van de werkzaamheden op de werk- en leefomgeving in de thema's: bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie. In de communicatie besteden we altijd aandacht aan de volgende zaken:

- wat is er aan de hand?
- wat betekent dit voor u?
- wat doen we om hinder te voorkomen/ te beperken?
- wat kunt u doen? Welke periode zijn de werkzaamheden
- Waar kunt u terecht voor zorgen en vragen.

7. Wat gebeurt er bij niet (tijdig) beslissen?

Indien we het besluit opschuiven, dan betekent dit:

- Langere onzekerheid voor projectontwikkelaars, de bijdrage vanuit de ontwikkelaars en de interne organisatie;
- De systemen zijn dan zeker niet klaar bij oplevering van het ontwikkelgebied;
- Tijdelijke oplossing voor afvalinzameling duurt langer dan nodig, met alle overlast en kosten van dien;
- Omgevingsmanagement kan geen zekerheid bieden aan (toekomstige) inwoners van de ontwikkelgebieden;
- Bedrijven die willen aansluiten, moeten langer wachten en contracten afsluiten voor traditionele inzameling met rolcontainers. Hierdoor zijn er minder mogelijkheden dat ze achteraf willen aansluiten.

8. Bijlage(n)

- a. Business cases: Kessler Park, Havenkwartier, Bogaard stadscentrum (corsanr. 25.039516 – **geheim**)
- b. Veelgestelde vragen (corsanr. 25.039505)
- c. Infographic: hoe werkt het systeem? (corsanr. 25.039507)
- d. Risico-analyse en MKBA (corsanr. 25.039509)
- e. Infographic: traditionele inzameling per ontwikkelgebied (corsanr. 25.039511)
- f. Haalbaarheidsonderzoek OAT (25.006241 - **geheim**)
- g. Mijlpalenplanning (25.039589)

Burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin

De gemeenteraad van Rijswijk,
Bijeen in openbare vergadering op 19 juni 2025
Gelezen het voorstel van B&W d.d. 26 mei 2025, nr.

BESLUIT:

- a) kennis te nemen van het haalbaarheidsonderzoek ondergronds afvaltransport systeem (OAT);
- b) kennis te nemen van de business cases over het ondergronds afvaltransportsysteem voor de inzameling van 3 huishoudelijke afvalstromen in Kessler Park, Bogaard Stadscentrum en Havenkwartier;
- c) in te stemmen met het verschaffen van een voorbereidingskrediet ter waarde van €100.000,-, ten laste van de afvalstoffenheffing voor het verder uitwerken van de locatieplannen.

Aldus besloten door de Raad van de gemeente Rijswijk, in zijn vergadering van 19 juni 2025

De gemeenteraad,
de griffier,

de voorzitter,

J.A. Massaar, bpa

H. Sahin